

WILDESCAPE EU

Τελική Έκθεση

Έκθεση για τον Εδαφικό Οικοτουρισμό: Στοιχεία
από την Κύπρο, την Ιρλανδία, την Ιταλία, την
Πορτογαλία και την Ισπανία

Περίληψη	3
Μέθοδοι Έρευνας	4
Έρευνα, Ομάδες Εστίασης και Ανατροφοδότηση	4
ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟ	10
Ανάλυση SWOT για τον Οικοτουρισμό	12
ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	13
ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ	15
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	17
ΑΠΕΙΛΕΣ	19
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	21

Περίληψη

Αυτή η έκθεση παρουσιάζει βασικές πληροφορίες από ποιοτική και ποσοτική έρευνα που διεξήχθη σε χώρες-εταίρους που συμμετέχουν στο WILDESCAPE EU, ένα έργο αφιερωμένο στις πρακτικές οικότουρισμού. Το WILDESCAPE EU στοχεύει στον εντοπισμό τάσεων, κρίσιμων προκλήσεων και αναπαραγωγίμων προσεγγίσεων, προκειμένου να θεσπίσει εκπαιδευτικές οδούς και πρότυπα για όσους ενδιαφέρονται για τον οικότουρισμό. Η έκθεση βασίζεται σε δεδομένα ερευνών, τα οποία διερευνούν τις τρέχουσες εμπειρίες και αντιλήψεις για τον οικότουρισμό, καθώς και σε Ομάδες Εστίασης που εμβαθύνουν στη συμμετοχή της κοινότητας, στα επιτυχημένα χαρακτηριστικά και στις υπάρχουσες προκλήσεις.

Τα ευρήματα επιβεβαιώνουν ότι ένα πιο βιώσιμο και φιλικό προς το περιβάλλον μοντέλο τουρισμού μπορεί να υποστηρίξει σημαντικά τη διατήρηση της βιοποικιλότητας μετριάζοντας την υπερεκμετάλλευση, συνδέοντας τις κοινότητες με τις φυσικές περιοχές και προωθώντας υγιέστερα οικοσυστήματα. Η έρευνα υπογραμμίζει επίσης τα κοινωνικοοικονομικά πλεονεκτήματα του οικότουρισμού, όπως η δημιουργία θέσεων εργασίας και οι πιο ανθεκτικές τοπικές οικονομίες. Ωστόσο, προκύπτουν σημαντικά εμπόδια, όπως η ανεπαρκής ευαισθητοποίηση του κοινού, η περιορισμένη χρηματοδότηση και η έλλειψη αναγνωρισμένων πιστοποιήσεων, που συχνά ενισχύουν τον σκεπτικισμό απέναντι στην αυθεντικότητα του οικότουρισμού. Επιπλέον, η υψηλή εποχικότητα και τα αδύναμα νομοθετικά πλαίσια δημιουργούν αβεβαιότητα για τους φορείς εκμετάλλευσης, περιορίζοντας την ικανότητά τους να διατηρούν βιώσιμες πρακτικές.

Η έκθεση τονίζει ότι τα εμπλεκόμενα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών κοινοτήτων, είναι απαραίτητα για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης επιτυχίας και για τη διαμόρφωση υπεύθυνων εμπειριών επισκεπτών. Η εκπαίδευση, η σαφής πολιτική υποστήριξη και οι καινοτόμοι χρηματοοικονομικοί μηχανισμοί επισημαίνονται ως κρίσιμα εργαλεία για την υπέρβαση των υφιστάμενων περιορισμών. Τελικά, η μελέτη υποστηρίζει ολοκληρωμένες στρατηγικές και πρότυπα που ενισχύουν τον ρόλο του οικότουρισμού στην αντιμετώπιση της απώλειας βιοποικιλότητας και της κλιματικής αλλαγής. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι νεότερες γενιές επιδεικνύουν αυξανόμενο ενθουσιασμό για αυτό το τουριστικό μοντέλο. Αν και η έννοια παραμένει σχετικά άγνωστη, υπάρχει μια σαφής στροφή προς την υιοθέτηση πιο βιώσιμων και αναγεννητικών ταξιδιωτικών πρακτικών.

Μέθοδοι Έρευνας

Έρευνα, Ομάδες Εστίασης και Ανατροφοδότηση

Το WILDESCAPE EU, με επίκεντρο τον οικότουρισμό και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στοχεύει στην προώθηση βιώσιμων τουριστικών πρακτικών και στην ενδυνάμωση των νέων -ιδίως εκείνων από αγροτικές περιοχές- στην ανάπτυξη εργαλείων και μηχανισμών που προστατεύουν τη φύση και ευαισθητοποιούν τις μελλοντικές γενιές για τη διατήρηση. Αυτή η φάση του έργου χρησιμοποίησε τόσο ποιοτικές όσο και ποσοτικές μεθοδολογίες για να διερευνήσει τις εμπειρίες και τις προοπτικές των νέων ενδιαφερόμενων μερών σε κάθε συμμετέχον έθνος σχετικά με την προστασία της βιοποικιλότητας. Ο πρωταρχικός στόχος ήταν η δημιουργία μιας κοινής βάσης γνώσεων για κάθε χώρα, με κοινούς ορισμούς και ευθυγράμμιση σε επίπεδο γλώσσας. Δεύτερον, η εστίαση στις υπάρχουσες πρακτικές επέτρεψε στους εταίρους να εντοπίσουν ποια παραδείγματα καινοτομίας και βελτίωσης θα έπρεπε να εισαχθούν, καθώς και τους μηχανισμούς που θα ενεργοποιηθούν σε διάφορα πλαίσια.

Το πρώτο εργαλείο ήταν μια έρευνα που αποτελούνταν από 21 ερωτήσεις, οι οποίες δόθηκε σε δύο διαφορετικές ομάδες: ενδιαφερόμενους φορείς που ασχολούνται με τον οικότουρισμό και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας —συμπεριλαμβανομένων τοπικών επιχειρήσεων, οργανισμών προστασίας της φύσης και νέων που ενδιαφέρονται για τον οικότουρισμό. Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε για να:

- Συλλέξει τρέχουσες δραστηριότητες και εμπειρίες οικότουρισμού
- Αξιολογήσει την αντιληπτή αξιοπιστία και τον αντίκτυπο του οικότουρισμού
- Προσδιορίσει τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει
- Εξετάσει οικονομικές παραμέτρους όπως η χρηματοδότηση, η βιωσιμότητα και η προθυμία πληρωμής
- Προσδιορίσει την αντιληπτή πολιτική δέσμευση και τους υφιστάμενους κανονισμούς σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο
- Κατανοήσει τι συνεπάγονται οι εμπειρίες οικότουρισμού και πώς να τις εφαρμόσει καλύτερα

Τα ποσοτικά δεδομένα που προέκυψαν, ακολουθούμενα από προσεκτική ανάλυση, παρείχαν δομημένες γνώσεις σχετικά με τη λειτουργική δυναμική και τις προκλήσεις του τομέα του οικοτουρισμού. Οι απαντήσεις αντανakλούσαν επίσης τις προοπτικές των νέων ως πιθανών συμμετεχόντων ή άμεσων ωφελομένων από δραστηριότητες οικοτουρισμού. Για να διασφαλιστούν επαρκή δεδομένα, κάθε εταίρος του έργου συγκέντρωσε τουλάχιστον 45 απαντήσεις.

Παράλληλα με την έρευνα, πραγματοποιήθηκαν ομάδες εστίασης με ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων: νέους παρόχους οικοτουρισμού, οικολόγους, τοπικές κοινότητες και υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Αυτές οι συνεδρίες διερεύνησαν τις ποιοτικές διαστάσεις του οικοτουρισμού, διερευνώντας τα δυνατά σημεία, τις προκλήσεις και τις συνεχιζόμενες προσπάθειες για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Μέσω συμμετοχικών μεθόδων, οι συζητήσεις αφορούσαν τη συμμετοχή της κοινότητας, τις πρακτικές βιωσιμότητας και τα κανονιστικά εμπόδια. Προκειμένου να ευθυγραμμιστούν με τους ευρύτερους στόχους πολιτικής και να προωθηθεί η τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων, συμμετείχαν επίσης οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής.

Η συζήτηση κάλυψε τρεις βασικούς τομείς:

- **Συμμετοχή της κοινότητας:** εξέταση του ρόλου που θα πρέπει να διαδραματίσουν οι κοινότητες και πώς να τον ενισχύσουν
- **Τα καλύτερα στοιχεία:** αναλύοντας ποια επιτυχημένα χαρακτηριστικά θα μπορούσαν να αναπαραχθούν ή να προσαρμοστούν σε τοπικά περιβάλλοντα
- **Προκλήσεις:** εντοπίζοντας τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζουν σήμερα η βιοποικιλότητα και ο οικοτουρισμός

Όλα τα θέματα προσαρμόστηκαν ώστε να ταιριάζουν με τα ξεχωριστά εθνικά πλαίσια και το υπάρχον νομικό πλαίσιο κάθε χώρας του έργου. Προσεγγίστηκαν με σαφή εστίαση στα δυνατά και αδύνατα σημεία, τις ευκαιρίες και τις απειλές, διευκολύνοντας την οικοδόμηση ενός ενιαίου πλαισίου εργασίας και την απλοποίηση της διαδικασίας τελικής υποβολής εκθέσεων. Κάθε εταίρος του έργου συγκέντρωσε τουλάχιστον 15 συμμετέχοντες για συζητήσεις σε ομάδες εστίασης, οι οποίες περιστασιακά χωρίζονταν σε πολλαπλές συνεδρίες.

Τα δεδομένα τόσο από τα ερωτηματολόγια όσο και από τις ανταλλαγές ομάδων εστίασης συντέθηκαν και αναλύθηκαν για να παραχθούν τα προκαταρκτικά ευρήματα, τα οποία κατέληξαν σε μια ισχυρή ανάλυση SWOT του θέματος. Οι ποιοτικές μετρήσεις χρησίμευσαν για να φωτίσουν τις τάσεις, τα πρότυπα και τις συσχετίσεις στα συλλεγόμενα δεδομένα, καθοδηγώντας τον εντοπισμό κρίσιμων πληροφοριών και πιθανών δράσεων. Εκτός από την αξιολόγηση της ικανοποίησης των συμμετεχόντων και τη σαφήνεια της τελικής αξιολόγησης, ξεκίνησε μια διαδικασία ανατροφοδότησης με στόχο τη συλλογή τουλάχιστον 100 απαντήσεων ανά κοινοπραξία, με στόχο το 80% θετικότητας.

Όσον αφορά τα ποιοτικά δεδομένα, αξιολογήθηκε το βάθος των παρατηρήσεων της ομάδας εστίασης για τον εντοπισμό λεπτομερών προκλήσεων και ανοιγμάτων στον οικοτουρισμό και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Η θεματική ανάλυση και η αναθεώρηση κάθε εθνικής έκθεσης αποδείχθηκαν κρίσιμες για την αναγνώριση επαναλαμβανόμενων θεμάτων, των απόψεων των συμμετεχόντων και των κατευθύνσεων για περαιτέρω μελέτη. Η ανατροφοδότηση από τα ενδιαφερόμενα μέρη -συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματιών του οικοτουρισμού, των οικολόγων και των υπευθύνων χάραξης πολιτικής- ήταν ζωτικής σημασίας για την επιβεβαίωση της συνάφειας και της εφαρμοσιμότητας των ερευνητικών ευρημάτων, προσφέροντας ποιοτικές πληροφορίες σχετικά με τον αντιληπτό αντίκτυπο και την αξία τους.

Πίνακας 1. Επισκόπηση των Απαντήσεων στην Έρευνα και της Συμμετοχής σε Ομάδες Εστίασης ανά Χώρα

	Αριθμός απαντήσεων (Καταχωρήθηκε μέσω της φόρμας Google ή άλλων εργαλείων)	Συμμετέχοντες σε ομάδες εστίασης (Άτομα και αριθμός συνεδριών που μεταφέρθηκαν)
Κύπρος	45	Συμμετέχοντες: 18 Συνεδρίες: 1
Ιρλανδία	46	Συμμετέχοντες: 16 Συνεδρία: 2
Ιταλία	45	Συμμετέχοντες: 15 Συνεδρίες: 2

Πορτογαλία	168	Συμμετέχοντες: 15 Συνεδρίες: 2
Ισπανία	52	Συμμετέχοντες: 15 Συνεδρίες: 2

Κύρια ευρήματα

Αναλύοντας τις Εθνικές Εκθέσεις, αναδύεται μια εκτεταμένη έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τον ορισμό και τα χαρακτηριστικά του οικοτουρισμού. Αυτή η έλλειψη κατανόησης οδηγεί σε γενικό σκεπτικισμό σχετικά με τον πραγματικό αντίκτυπο των πρακτικών του οικοτουρισμού. Η δυσπιστία εντείνεται περαιτέρω από τη συχνή απουσία σαφών πιστοποιήσεων ή σαφών κριτηρίων για τη διάκριση του γνήσιου οικοτουρισμού από τις ευκαιριακές πρακτικές που στοχεύουν στην εκμετάλλευση του περιβάλλοντος και ωφελούν κυρίως τους μεγάλους ταξιδιωτικούς πράκτορες. Παρ' όλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί ότι οι ερωτηθέντες, παρά τις περιορισμένες γνώσεις τους για τον οικοτουρισμό, τείνουν να υιοθετούν πιο βιώσιμες και χαμηλού αντίκτυπου τουριστικές πρακτικές. Πιστεύουν ακράδαντα ότι τέτοιες πρακτικές, ακόμη και χωρίς να τις κατονομάζουν ρητά, συμβάλλουν σημαντικά στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, αν και ο σκεπτικισμός επιμένει σχετικά με την πραγματική τους αποτελεσματικότητα.

Από την οπτική γωνία των τουριστικών φορέων, προκύπτουν σημαντικές προκλήσεις, ιδίως σε νομοθετικό και οικονομικό επίπεδο. Συχνά, τα υπάρχοντα νομοθετικά πλαίσια και ο πολιτικός διάλογος θεωρούνται ανεπαρκή για την αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων. Επιπλέον, παρόλο που υπάρχουν προσπάθειες βελτίωσης, το υψηλό λειτουργικό κόστος σε συνδυασμό με την περιορισμένη χρηματοδότηση δημιουργούν σημαντική αβεβαιότητα, απειλώντας τη βιωσιμότητα των φορέων. Οι εποχιακές διακυμάνσεις επιδεινώνουν περαιτέρω αυτές τις δυσκολίες, επηρεάζοντας τόσο τους φορείς όσο και τους τουρίστες. Επιπλέον, το υψηλό κόστος και η περιορισμένη προσβασιμότητα σε οικοτουριστικούς προορισμούς συχνά αποθαρρύνουν τους πιθανούς συμμετέχοντες.

Παρ' όλα αυτά, ο οικοτουρισμός θεωρείται ως μια ευκαιρία για καθηλωτικές εμπειρίες στη φύση, όπου η πρωτοτυπία και η διαφάνεια αποτελούν κρίσιμους δείκτες ποιότητας. Η συμμετοχή της τοπικής κοινότητας επισημαίνεται επίσης ως κρίσιμη, τονίζοντας τη σημασία της σύνδεσης των τουριστών με την περιοχή. Συνολικά, οι ερωτηθέντες επέδειξαν σημαντική περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, υποστηρίζοντας τουριστικά μοντέλα που δίνουν προτεραιότητα στην προστασία της φύσης και παρέχουν στους φορείς του τομέα ευκαιρίες να διατηρούν υπεύθυνα το

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

περιβάλλον τους.

ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟ

Κάθε Εθνική Έκθεση αντιπροσωπεύει μια ακριβή εικόνα της αντίληψης και της φυσιογνωμίας του οικοτουρισμού στις διάφορες χώρες-εταίρους. Παρακάτω, υπάρχει μια σύντομη περιγραφή που δίνει έμφαση στα σημαντικότερα σημεία για κάθε εταίρο.

Κύπρος: Ο οικοτουρισμός θεωρείται ως ένα ευεργετικό εργαλείο για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και τη συμμετοχή της κοινότητας, αλλά αντιμετωπίζει σημαντική δυσπιστία, με πολλές πρωτοβουλίες να θεωρούνται ως «πράσινο ξέπλυμα». Βασικές πτυχές περιλαμβάνουν την περιβαλλοντική εκπαίδευση, τον χαμηλό οικολογικό αντίκτυπο και την γνήσια πολιτιστική αλληλεπίδραση.

Ιρλανδία: Ο οικοτουρισμός θεωρείται ένας περιβαλλοντικά συνειδητός τρόπος για να βιώσει κανείς τη φύση, συμπεριλαμβανομένων δραστηριοτήτων όπως η πεζοπορία, η παρατήρηση φαλαινών, η κατασκήνωση και ο αγροτουρισμός. Παρά τη θετική αυτή αντίληψη, ο τομέας αντιμετωπίζει οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις λόγω των κλιματικών προκλήσεων, και αυτό συνδυάζεται με την περιορισμένη κατανόηση του κοινού. Συγκεκριμένα, το ένα τρίτο των ερωτηθέντων δεν έχουν συμμετάσχει ποτέ σε δραστηριότητες σχετικές με τον οικοτουρισμό.

Ιταλία: Ο οικοτουρισμός θεωρείται ως ένας αργός, βιωματικός τουρισμός που συνδέεται στενά με τις τοπικές κοινότητες. Αν και εξακολουθεί να μην αναγνωρίζεται επαρκώς, θεωρείται απαραίτητος για την εξισορρόπηση της περιβαλλοντικής προστασίας, της οικονομικής ανάπτυξης και της προώθησης των τοπικών παραδόσεων. Ωστόσο, ο κατακερματισμένος τομέας δεν διαθέτει αποτελεσματικά μοντέλα διαχείρισης. Οι συμμετέχοντες τονίζουν την ανάγκη για βελτιωμένη εκπαίδευση των χειριστών, σαφέστερους κανονισμούς και κίνητρα για να καταστεί ο βιώσιμος τουρισμός ευρέως προσβάσιμος.

Πορτογαλία: Ο οικοτουρισμός περιλαμβάνει κυρίως επαφή με τη φύση και περιβαλλοντική εκπαίδευση, αν και αυτή η πρακτική δεν θεωρείται πάντα ρητά ως μέθοδος διατήρησης. Δημοφιλείς δραστηριότητες περιλαμβάνουν εκδρομές, εκπαιδευτικές αλληλεπιδράσεις και συμμετοχή της κοινότητας. Ωστόσο, το αδύναμο

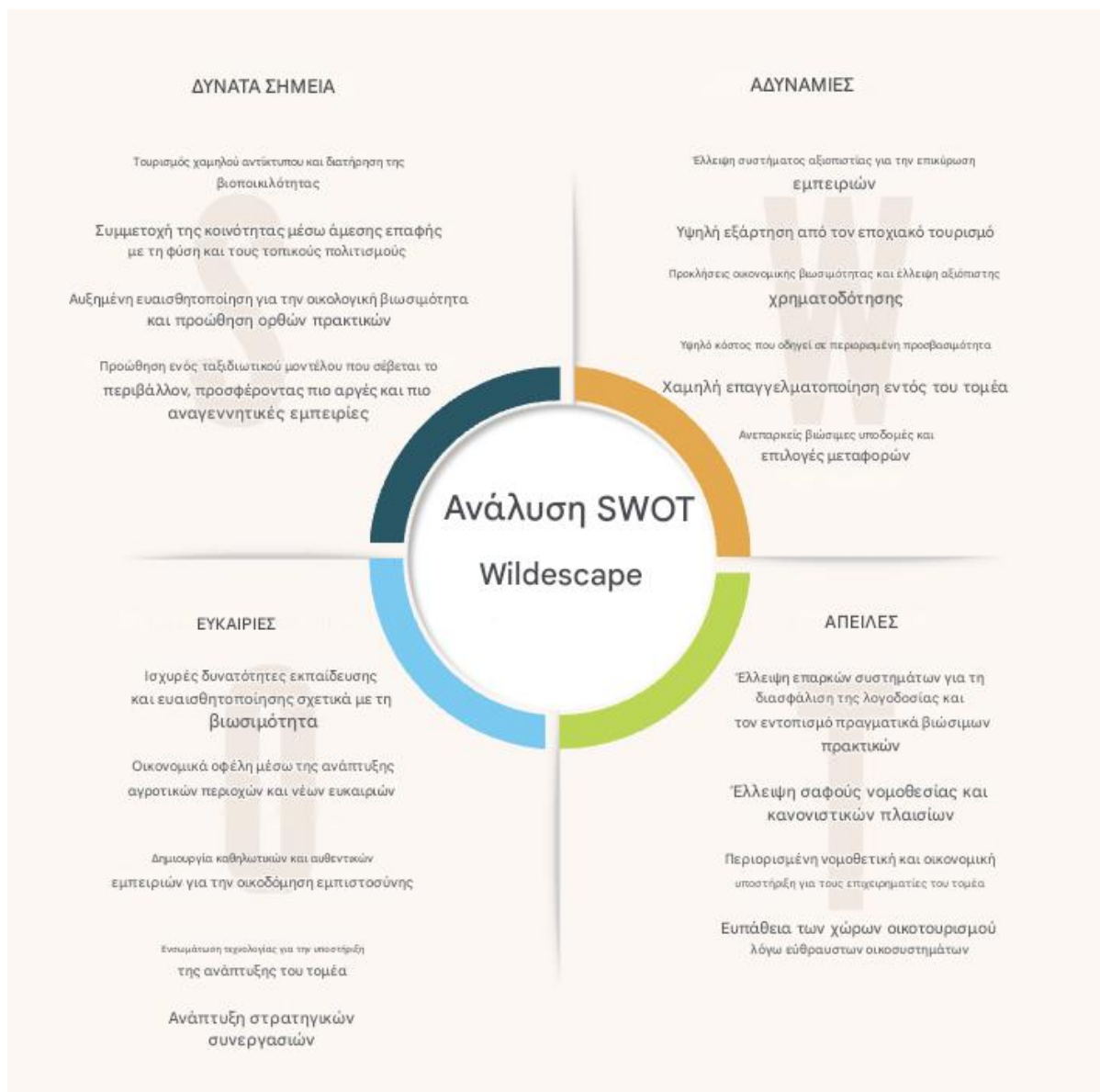

κανονιστικό περιβάλλον και τα οικονομικά ζητήματα που σχετίζονται με το υψηλό λειτουργικό κόστος και την εποχικότητα θέτουν προκλήσεις.

Ισπανία: Ο οικοτουρισμός αναγνωρίζεται ως μια αυθεντική, βιώσιμη και χαλαρωτική μορφή τουρισμού που διευκολύνει την βαθιά αλληλεπίδραση με τις τοπικές κοινότητες. Παρ' όλα αυτά, η χαμηλή επίγνωση της έννοιας και ο σκεπτικισμός σχετικά με τους ισχυρισμούς βιωσιμότητας παραμένουν σημαντικά εμπόδια. Οι συμμετέχοντες συνδέουν τον οικοτουρισμό με καθηλωτικές φυσικές εμπειρίες και οικολογικά καταλύματα, κάτι που δεν συμβαίνει πάντα. Η αυξημένη διαφάνεια και η εκπαίδευση σχετικά με το θέμα θα μπορούσαν να μετριάσουν τους φόβους συμμετοχής.

Συνολικά, σε όλες τις εξεταζόμενες χώρες, ο οικοτουρισμός θεωρείται ως εναλλακτική λύση στον μαζικό τουρισμό, συνδεδεμένη στενά με τη φύση και τις τοπικές κοινότητες. Ωστόσο, οι αντιλήψεις και η κατανόηση διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των χωρών, με ορισμένες χώρες να δυσκολεύονται να διαφοροποιήσουν τον αυθεντικό οικοτουρισμό από τις παραπλανητικές πρακτικές μάρκετινγκ και άλλες να δίνουν έμφαση στις καθηλωτικές του πτυχές αντί για τις δυνατότητες διατήρησης.

Ανάλυση SWOT για τον Οικοτουρισμό

Σχήμα 1. Μια ολοκληρωμένη ανάλυση SWOT για τον οικοτουρισμό

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

Η έρευνα αναδεικνύει πολλά δυνατά σημεία που είναι κοινά μεταξύ των εταίρων. Το πρώτο αξιοσημείωτο στοιχείο είναι ότι, παρόλο που η έννοια του οικοτουρισμού δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί πλήρως, πολλοί από τους ερωτηθέντες προτιμούν μια πιο υποστηρικτική και χαμηλού αντίκτυπου προσέγγιση στον τουρισμό.

Ο οικοτουρισμός ανταποκρίνεται στην ανάγκη για αυθεντικότητα και εμπύθιση, την οποία τονίζουν οι ερωτηθέντες, προωθώντας την άμεση επαφή με τη φύση και τους τοπικούς πολιτισμούς. Ενθαρρύνει τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την προστασία της περιοχής μέσω της ευαισθητοποίησης των επισκεπτών και της συμμετοχής των τοπικών κοινοτήτων σε βιώσιμες πρακτικές. Συχνά, **η άμεση εμπλοκή των κοινοτήτων και η δημιουργία εμπειριών που συνδέονται στενά με αυτές γίνονται αντιληπτές ως ένα αρχικό «πιστοποιητικό» αξιοπιστίας — ακόμα και αν δεν είναι πάντα απολύτως ακριβές.**

Επιπλέον, αυτή η συμμετοχή λειτουργεί ως βασικός μοχλός ευαισθητοποίησης σχετικά με τα σύγχρονα ζητήματα. Σε όλες τις εκθέσεις, υπογραμμίστηκε η σημασία των εκπαιδευτικών οδών, τόσο από μια γενική οπτική γωνία για την κατανόηση της ανάγκης για μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα, την κλιματική αλλαγή και την προστασία της βιοποικιλότητας όσο και από μια πιο πρακτική οπτική γωνία, δείχνοντας πώς αυτές οι εμπειρίες μπορούν να ανταποκριθούν σε κρίσιμα ζητήματα και να εμπνεύσουν βιώσιμες πρακτικές στην καθημερινή ζωή.

Εάν εφαρμοστεί αποτελεσματικά, ο οικοτουρισμός μπορεί επίσης να μειώσει την πίεση στους υπερπλήρεις τουριστικούς προορισμούς, να κατανείμει καλύτερα τις ροές επισκεπτών και να προωθήσει ένα ταξιδιωτικό μοντέλο που σέβεται τόσο το περιβάλλον όσο και τις τοπικές κοινότητες. Τέλος, ευθυγραμμίζεται με την αυξανόμενη ζήτηση για πιο αργές, πιο αναγεννητικές εμπειρίες που επιτρέπουν στους ανθρώπους να ανακαλύψουν ξανά την αξία του χρόνου και της σύνδεσης με τη φύση, ενθαρρύνοντας έναν πιο ισορροπημένο και συνειδητό τρόπο ζωής.

Βασικά Πλεονεκτήματα του Οικοτουρισμού

Φτιαγμένο με Χαρτοπετσέτα

Σχήμα 2. Χαρτογράφηση των Βασικών Πλεονεκτημάτων του Οικοτουρισμού

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

Παρά τα πολλά πλεονεκτήματά του, ειδικά σε μια εποχή που η ζήτηση για αργές και καθηλωτικές τουριστικές εμπειρίες αυξάνεται, ο οικοτουρισμός υπόκειται σε αρκετές επικρίσεις. Ένα από τα κύρια ζητήματα είναι η έλλειψη ενός σαφούς συστήματος πιστοποίησης με κοινά πρότυπα, το οποίο οδηγεί σε «πράσινο ξέπλυμα» ή σε εμπειρίες που μιμούνται τον οικοτουρισμό αλλά δεν είναι πραγματικά βιώσιμες. Αυτό συμβάλλει στη δυσπιστία των ταξιδιωτών σχετικά με την πραγματική βιωσιμότητα τέτοιων πρωτοβουλιών.

Επιπλέον, η υψηλή εποχικότητα θέτει μια σημαντική οικονομική πρόκληση, δυσχεραίνοντας την οικονομική σταθερότητα για τους φορείς εκμετάλλευσης και περιορίζοντας την απασχόληση σε συγκεκριμένες περιόδους του έτους. Ένα περαιτέρω εμπόδιο είναι η απουσία αξιόπιστης χρηματοδότησης που επικεντρώνεται στον οικοτουρισμό. Από την οπτική γωνία των φορέων εκμετάλλευσης, αυτό δυσχεραίνει τη διατήρηση της δραστηριότητας και δημιουργεί υψηλά εμπόδια εισόδου, περιορίζοντας την πρόσβαση κυρίως σε κοινό με μεγαλύτερους οικονομικούς πόρους και ενδεχομένως αποκλείοντας ένα ευρύτερο φάσμα ταξιδιωτών. Αυτό το ζήτημα είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το νεότερο κοινό που συχνά έχει περιορισμένα οικονομικά μέσα. Πολλοί νέοι αναφέρουν ότι ορισμένες εμπειρίες δεν έχουν σχεδιαστεί ή ενημερωθεί ώστε να ταιριάζουν στις ανάγκες τους.

Η έλλειψη ευαισθητοποίησης και κατάρτισης τόσο μεταξύ των τουριστικών φορέων όσο και μεταξύ των επισκεπτών εμποδίζει επίσης την ανάπτυξη αποτελεσματικού και συνειδητού οικοτουρισμού. Οι εμπειρίες που στερούνται επαγγελματισμού και φροντίδας των χρηστών μειώνουν τις πιθανότητες επαναλαμβανόμενων επισκέψεων και ενέχουν τον κίνδυνο να μετατρέψουν τους επισκέπτες σε ακούσιες απειλές για το περιβάλλον.

Επιπλέον, οι κακές βιώσιμες υποδομές και μεταφορές σε πολλούς προορισμούς δυσχεραίνουν την πρόσβαση σε εμπειρίες οικοτουρισμού. Η καταφυγή στη χρήση ιδιωτικών οχημάτων μπορεί να προκαλέσει αυξημένα επίπεδα ρύπανσης. Τέλος, η ασθενής συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των ιδρυμάτων, των τοπικών κοινοτήτων και των επιχειρήσεων, εμποδίζει την

ανάπτυξη μακροπρόθεσμων στρατηγικών, αφήνοντας τον τομέα κατακερματισμένο και λιγότερο ανταγωνιστικό σε σύγκριση με τον παραδοσιακό τουρισμό.

Σχήμα 3. Χαρτογράφηση των Βασικών Αδυναμιών του Οικοτουρισμού

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

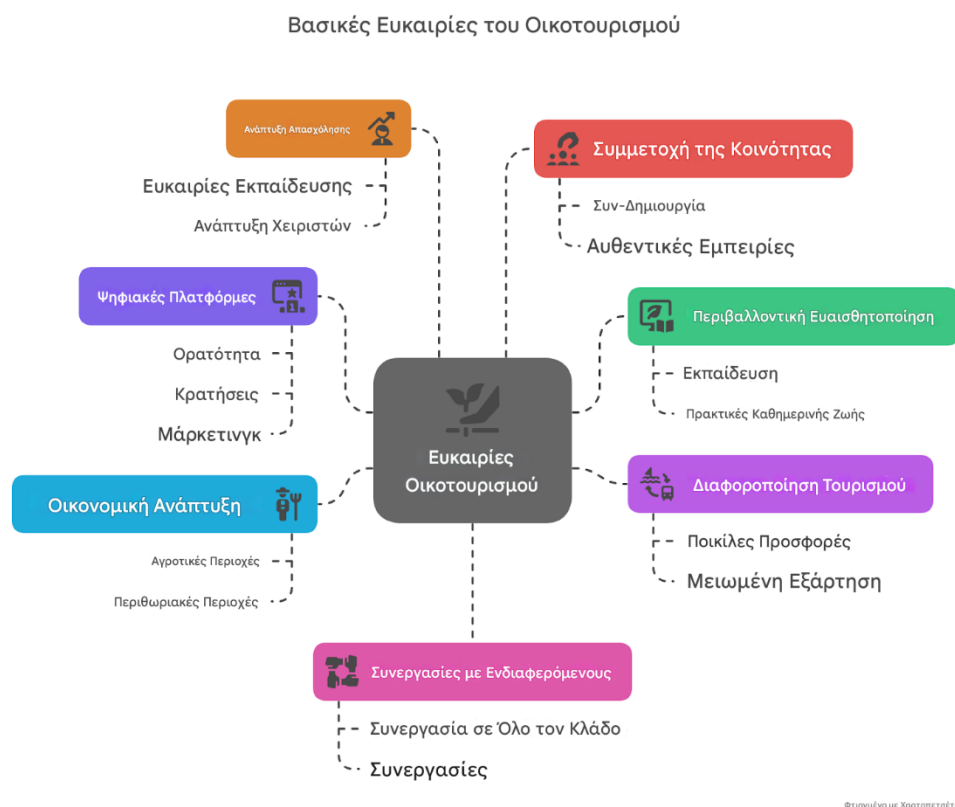
Ο οικότουρισμός προσφέρει πολυάριθμες ευκαιρίες που, αν αξιοποιηθούν σωστά, μπορούν να οδηγήσουν σε θετικές περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Όπως τονίζεται από όλους τους εταίρους, ο οικότουρισμός αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για την ευαισθητοποίηση σχετικά με το περιβάλλον, μέσω εκπαιδευτικών εμπειριών που ενημερώνουν τους ταξιδιώτες για την προστασία της φύσης και τη βιοποικιλότητα, ενώ παράλληλα προωθούν πρακτικές που μπορούν να υιοθετηθούν στην καθημερινή ζωή.

Ο τομέας έχει τη δυνατότητα να διαφοροποιήσει τις τουριστικές προσφορές, να μειώσει την εξάρτηση από τον μαζικό τουρισμό και να ενισχύσει λιγότερο γνωστούς προορισμούς, υποστηρίζοντας έτσι την οικονομική ανάπτυξη των αγροτικών και περιθωριακών περιοχών.

Όπως επισημάνθηκε από ορισμένους εταίρους, μια κατάλληλη προσέγγιση στον οικότουρισμό μπορεί να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης σε ορισμένες περιοχές, δημιουργώντας θέσεις εργασίας και προωθώντας κατάλληλη εκπαίδευση για τους τουριστικούς φορείς. Μπορεί επίσης να υποστηρίξει την εμφάνιση σχετικών εμπειριών (π.χ. βιώσιμη γεωργία) που συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη. Η συμμετοχή της κοινότητας παίζει ζωτικό ρόλο. Η εμπλοκή των τοπικών κοινοτήτων και η ενίσχυση των συνεργασιών για τη συνδημιουργία εμπειριών διασφαλίζει ότι αυτές γίνονται αισθητές ως ουσιαστικές και αυθεντικές. Όταν οι κοινότητες συμμετέχουν τόσο στον σχεδιασμό όσο και στη διαχείριση των εμπειριών οικότουρισμού, βοηθούν στη μετάδοση των τοπικών παραδόσεων και πρακτικών, αυξάνοντας έτσι την αξιοπιστία και την υπευθυνότητα της προσφοράς, προωθώντας παράλληλα την τοπική ιδιοκτησία. Τα ψηφιακά εργαλεία και οι διαδικτυακές πλατφόρμες μπορούν να επαγγελματοποιήσουν περαιτέρω τον τομέα, ενισχύοντας την προβολή, προωθώντας προσφορές και εκπτώσεις και απλοποιώντας τις διαδικασίες κράτησης.

Όλες οι εκθέσεις περιγράφουν τον οικότουρισμό ως μια συλλογική διαδικασία. Συνεπώς, η ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών —τόσο από πάνω προς τα κάτω όσο και από κάτω προς τα πάνω— με τη συμμετοχή ιδρυμάτων, τουριστικών φορέων, τοπικών κοινοτήτων και περιβαλλοντικών

οργανώσεων είναι απαραίτητη. Αυτή η συνεργασία μπορεί να ενισχύσει τον τομέα, να υποστηρίξει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και να προωθήσει πιο ισορροπημένα και βιώσιμα μοντέλα ανάπτυξης, ιδίως αντιμετωπίζοντας οικονομικές προκλήσεις και νομοθετικά κενά.

Σχήμα 4. Χαρτογράφηση των Βασικών Ευκαιριών του Οικοτουρισμού

ΑΠΕΙΛΕΣ

Οι βασικές απειλές που εντοπίστηκαν περιλαμβάνουν την απουσία πιστοποιήσεων, σαφών κατευθυντήριων γραμμών βιωσιμότητας και αποτελεσματικής επικοινωνίας των ηθικών πρακτικών, στοιχεία που υπονομεύουν την αξιοπιστία και την λογοδοσία του τομέα.

Η έλλειψη καθορισμένης νομοθεσίας και υποστηρικτικών πολιτικών —ικανών να καθοδηγήσουν την ελεγχόμενη και τυποποιημένη ανάπτυξη του οικοτουρισμού— αποτελεί κρίσιμο ζήτημα. Αυτό το κανονιστικό κενό επιτρέπει μη βιώσιμες πρακτικές και τροφοδοτεί τον υπερτουρισμό, οδηγώντας σε ανεξέλεγκτη εκμετάλλευση πόρων, περιβάλλοντος, ακόμη και τοπικών πληθυσμών.

Αυτό υπογραμμίζει για άλλη μια φορά τη σημασία του καθορισμού των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των διαχειριστικών δομών για τον οικοτουρισμό, καθώς και της δημιουργίας πλαισίων που υποστηρίζουν τους επιχειρηματίες που εισέρχονται στον τομέα.

Από οικονομική άποψη, η αστάθεια και η εποχική εξάρτηση αντιπροσωπεύουν συγκεκριμένους κινδύνους. Χωρίς σταθερή οικονομική στήριξη, οι επιχειρήσεις οικοτουρισμού συχνά αγωνίζονται να επιβιώσουν, ιδίως δεδομένου του υψηλού λειτουργικού κόστους που απαιτείται για τη βασική λειτουργία.

Τέλος, η κλιματική αλλαγή και η απώλεια βιοποικιλότητας αποτελούν άμεσες απειλές για τον τομέα, καθώς πολλοί προορισμοί οικοτουρισμού βασίζονται σε εύθραυστα οικοσυστήματα που είναι ολοένα και πιο ευάλωτα σε ακραία περιβαλλοντικά φαινόμενα και δεν διαθέτουν μακροπρόθεσμες στρατηγικές προσαρμογής.

Απειλές για τον Οικοτουρισμό

Φτιαγμένο με Χαρτοπελάτα

Σχήμα 5. Χαρτογράφηση των Βασικών Απειλών του Οικοτουρισμού

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπερασματικά, ο οικοτουρισμός ξεχωρίζει ως μια βιώσιμη εναλλακτική λύση στον παραδοσιακό τουρισμό, με ισχυρό δυναμικό για την προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος, την εμπλοκή των τοπικών κοινοτήτων και την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης υποτιμημένων περιοχών.

Σύμφωνα με τους συνεντευξιαζόμενους, ιδίως τις νεότερες γενιές, οι περιβαλλοντικές ανησυχίες βρίσκονται ολοένα και περισσότερο στην κορυφή της προσοχής και πολλοί επιδεικνύουν δέσμευση στην επιλογή οικολογικά βιώσιμων ή πρακτικών χαμηλού αντίκτυπου, μερικές φορές ακόμη και ασυνείδητα.

Συχνά αναζητούν ή διαμορφώνουν εμπειρίες που είναι πιο προσβάσιμες και ευθυγραμμισμένες με νέα παραδείγματα και εξελισσόμενες ανάγκες.

Παρά ταύτα, ο τομέας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει αρκετές διαρθρωτικές προκλήσεις, όπως η απουσία σαφών κανονισμών, ζητήματα εποχικότητας και το υψηλό κόστος, τα οποία μπορούν να εμποδίσουν τόσο την προσβασιμότητα όσο και την ανάπτυξη.

Ωστόσο, η αυξανόμενη ζήτηση για υπεύθυνο τουρισμό, η ανάπτυξη ψηφιακών εργαλείων και η καινοτομία παρουσιάζουν πολλά υποσχόμενες ευκαιρίες για τον μετασχηματισμό του οικοτουρισμού σε κινητήρια δύναμη ανάπτυξης σε περιοχές εκτός των συνηθισμένων.

Ταυτόχρονα, εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές απειλές — όπως το greenwashing, οι πιέσεις του μαζικού τουρισμού και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα εύθραυστα οικοσυστήματα.

Για να διασφαλιστεί ένα βιώσιμο μέλλον για τον οικοτουρισμό, θα είναι απαραίτητο να εφαρμοστούν υποστηρικτικές πολιτικές, να ενισχυθεί η συνεργασία των ενδιαφερόμενων μερών και να επενδυθούν σε υποδομές και εκπαίδευση. Μόνο τότε μπορεί ο οικοτουρισμός να γίνει ένα πραγματικά ενάρετο μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης.

WILDESCAPE EU

fa bene.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.